

Beslisnota voor de raad

Datum 31 mei 2021

Openbaar

Onderwerp	Nalevingsverordening en uitvoeringsplan Integrale Handhaving Sociaal Domein
Versienummer	2.0
Portefeuillehouder	D. de Jong, R. de Heer, M. van Willigen
Informant	Manja van der Zee, Gert Kamp
Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon	(038) 498 2071
Email	M.van.der.Zee@zwolle.nl , g.kamp@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	2.1.3 (maatwerk)voorzieningen Wmo 2.3.2 We bieden een kwalitatief passend aanbod aan jeugdhulp (niet vrij toegankelijk) bij problemen met opvoeden en opgroeien, geestelijke problematiek, stoornissen en beperkingen. Bij de toegang wordt de scherpste van de wet en het contract nog meer gebruikt als hulpmiddel. 4.1.1 We bieden ondersteuning aan inwoners die terecht een beroep doen op het gemeentelijk vangnet zodat ze niet onder de Zwolse armoedegrens hoeven te leven
Begroting wijzigen	Nee
Dekking ten laste van	Niet van toepassing
Bijlagen	1. Projectplan Integrale Handhaving SD 2. Nalevingsverordening 3. Uitvoeringsplan Integrale Handhaving SD 4. Advies van de Participatieraad 5. Beantwoording van het advies van de Participatieraad

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Kennis te nemen van het projectplan, de nalevingsverordening, het uitvoeringsplan Integrale Handhaving SD, het advies Participatieraad en de beantwoording van het advies van de Participatieraad
2. De nalevingsverordening vast te stellen
3. De verordening handhaving inkomensvoorzieningen 2009 in te trekken

Datum 31 mei 2021

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De gemeente Zwolle is vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet. De gemeente is daarmee verantwoordelijk voor de naleving én handhaving hiervan. Handhaving is ondersteunend aan en onderdeel van de integrale dienstverlening binnen het Sociaal Domein, en effectief en efficiënt toezicht en handhaving vereist ook zelf een integrale aanpak en samenwerking, ook met partners buiten het Sociaal Domein.

Op 17 maart 2020 is het college geïnformeerd over de projectmatige aanpak van integrale handhaving in het Sociaal Domein en op 3 november 2020 is het college geïnformeerd over het projectplan met daarin de concrete doelen, resultaten, fasen, producten, inzet en tijdsplanning die nodig zijn om integrale handhaving in het sociaal domein te realiseren (zie het projectplan in de bijlagen). Hierbij wordt de raad geïnformeerd over de nalevingsverordening en het uitvoeringsplan Integrale Handhaving Sociaal Domein met bijbehorend uitvoeringskader als de eerste twee producten van het projectplan.

Toelichting

Toezicht en Handhaving wordt binnen het Sociaal Domein zodanig georganiseerd dat het bijdraagt aan de integrale dienstverlening aan de inwoner. Opgave hierbij is het zoveel mogelijk voorkómen van handhaving en sanctionering door de focus op preventie en het versterken van de rol van toezicht. Het is daarbij vooral belangrijk om de kwetsbare inwoner te beschermen, zodat deze niet onbewust of onbedoeld in de fout gaat, terwijl anderzijds kwaadwillige zorgaanbieders, zorgverleners of inwoners daadkrachtig worden aangepakt. Richtinggevend is de door de Raad vastgestelde visie op (integrale) handhaving in het Sociaal Domein. De opgestelde nalevingsverordening en het uitvoeringsplan Integrale Handhaving Sociaal Domein zijn de eerste twee producten van het projectplan.

De nalevingsverordening is juridisch en inhoudelijk getoetst door een klankbordgroep met collega's vanuit diverse disciplines. De verordening integrale handhaving en naleving sociaal domein strekt tot bevordering van de naleving van wet- en regelgeving binnen het sociaal domein zoals is vastgesteld in de Participatiewet, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet. Doel is het waarborgen van de benodigde kwaliteit van de geboden ondersteuning én het voorkómen en bestrijden van oneigenlijk gebruik en misbruik van voorzieningen. De nalevingsverordening is aanvullend op de al bestaande verordeningen.

De verordening handhaving inkomensvoorzieningen 2009 is sterk verouderd (hierin wordt nog gesproken over de Wet Werk en bijstand). Dit is een raamverordening, waarin slechts is bepaald dat het college tenminste eens per 4 jaar een actieplan vaststelt met aandacht voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand, uitkeringen en inkomensvoorzieningen alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik. In verband met de decentralisaties en de veranderingen in het sociaal domein is vanuit de uitvoering de behoefte ontstaan aan de in dit document eerder genoemde visie op handhaving voor het gehele sociaal domein. Eén van de onderdelen die vervolgens moest worden uitgewerkt was het actualiseren van de verordening handhaving inkomensvoorzieningen, ook omdat de Participatiewet een verordeningsplicht kent met betrekking tot handhaving. Er is gekozen om de nalevingsverordening uit te breiden voor Wmo en Jeugd, zodat beleid en uitvoering over de gehele breedte van het sociaal domein in lijn worden gebracht met de visie. De verordening handhaving

Datum 31 mei 2021

inkomensvoorzieningen 2009 wordt daarom met de komst van deze nieuwe nalevingsverordening ingetrokken.

Het uitvoeringsplan volgt uit de nalevingsverordening. Het is een meerjarig beleidsplan waarin de uitvoering van de verordening nader wordt uitgewerkt. In het uitvoeringsplan staat de aanpak van de integrale handhaving binnen het sociaal domein beschreven. De methodiek die daarvoor wordt gebruikt is Natuurlijk Naleven. Deze methodiek is gebaseerd op 4 pijlers namelijk communicatie, dienstverlening, controle en handhaving op maat. Daarnaast kent de methodiek 4 leidende principes: gedragsbeïnvloeding, integraliteit, maatwerk en samenwerking. Al deze ingrediënten moeten helpen bij het voorkómen en bestrijden van oneigenlijk gebruik en misbruik door inwoners en zorgaanbieders, en het waarborgen van de kwaliteit van de ondersteuning. Nadruk ligt daarbij op preventie.

Beoogd effect

1. Van Hoogwaardig Handhaven naar Natuurlijk Naleven sluit aan op de bewegingen zoals genoemd in de Hervormingsagenda sluit aan bij de bewegingen “Van apart naar gewoon”, “Van deelprobleem naar totaaloplossing” en “Van zorgen voor naar zorgen dat”.
2. Toezicht en Handhaving wordt binnen het Sociaal Domein zodanig georganiseerd dat het bijdraagt aan de integrale dienstverlening aan de inwoner. Opgave hierbij is het zoveel mogelijk voorkómen van handhaving en sanctionering door de focus op preventie en het versterken van de rol van toezicht.
3. Onvoldoende inzet op toezicht en handhaving gaat ten koste van de rechtmatigheid en vereiste kwaliteit van geboden ondersteuning en veroorzaakt schade voor zowel gemeente als inwoner. Het gaat ook ten koste van het draagvlak voor ons sociale stelsel, omdat de indruk wordt gewekt dat zorg- of uitkeringsfraude loont en/of onvoldoende wordt bestreden.

Argumenten

- 1.1 De nieuwe leidraad voor het Sociaal Domein is de hervormingsagenda. Onderdeel van het realiseren van daarin genoemde sporen en bewegingen is het toezien op en handhaven daarvan (Hervormingsagenda, hoofdstuk 8). De nalevingsverordening en het uitvoeringsplan Integrale handhaving Sociaal Domein bieden handvaten om integraal te kunnen handhaven. De wijze waarop we dit doen, namelijk “van Hoogwaardig Handhaven naar Natuurlijk Naleven”, sluit aan bij de bewegingen “Van apart naar gewoon”, “Van deelprobleem naar totaaloplossing” en “Van zorgen voor naar zorgen dat”.
- 2.1 Op 28 februari 2017 heeft de Raad de visie op (integrale) handhaving in het Sociaal Domein vastgesteld. Het College heeft toegezegd de visie uit te werken in een meerjarig uitvoeringsplan. Door akkoord te gaan met het uitvoeringsplan integrale handhaving Sociaal Domein geeft het College uitvoering aan de eerder gedane toezegging.
- 2.2 De afgelopen jaren zijn binnen de Wmo flinke stappen gemaakt op gebied van beleid en casuïstiek om de kwaliteit, rechtmatigheid en continuïteit van het toezicht en handhaving te waarborgen. Deze stappen worden nu bestendigd en doorontwikkeld.
- 2.3 Bij de Jeugdhulp zijn op het gebied van toezicht en handhaving verschillende lokale, regionale en landelijke partijen betrokken. Dit maakt dat het specifieke onderwerp nog geen grote ontwikkelingen heeft doorgemaakt. In de basis is alles geregeld, maar hier valt nog veel winst te behalen.

Datum 31 mei 2021

2.4 De Participatieraad is met ons van mening dat toezicht en handhaving binnen het Sociaal domein zodanig georganiseerd moet worden dat het bijdraagt aan de integrale dienstverlening van de inwoner. Opgave is het zoveel mogelijk voorkómen van handhaving en sanctionering door de focus op preventie en het versterken van de rol van toezicht te leggen.

Risico's

Zoals eerder genoemd gaat onvoldoende inzet op toezicht en handhaving gepaard met te weinig sturing op de rechtmatigheid en vereiste kwaliteit van geboden ondersteuning, en veroorzaakt schade voor zowel gemeente als inwoner. Het gaat ook ten koste van het draagvlak voor ons sociale stelsel, omdat de indruk wordt gewekt dat zorg- of uitkeringsfraude loont en/of onvoldoende wordt bestreden. Risico's van onterechte fraudeverdenkingen en de strenge terugvorderingen bij fouten zoals bij de toeslagenaffaire worden voorkomen door de integrale en multidisciplinaire aanpak en het toepassen van maatwerk, waarbij voldoende oog bestaat voor de individuele situatie van de cliënt/zorgaanbieder en voor de bedoeling van de regelgeving.

Financiën

Niet van toepassing.

Communicatie

Zowel de nalevingsverordening en het uitvoeringsplan zijn op 15 april 2021 besproken met de participatieraad. In de bijlagen is het advies en de beantwoording ervan opgenomen. Na akkoord van de raad wordt de nalevingsverordening op de gebruikelijke wijze gepubliceerd. Het uitvoeringsplan is een intern document. Per fase van de uitvoering wordt tussentijds geëvalueerd en vindt communicatie plaats met het Netwerk Team Sociaal Domein (intern ambtelijk overleg), college en raad. Per fase zijn ook klankbordgroepen vanuit de ambtelijke organisatie betrokken voor het creëren van draagvlak en consensus over integrale handhaving binnen het Sociaal Domein.

Vervolg

Na de verkregen instemming van het College voor het uitvoeringsplan en van de Raad voor de nalevingsverordening is de eerste fase (voorbereiding en beleid) van het project Integrale handhaving sociaal domein zo goed als afgerond. We kunnen dan verder met de volgende fase (implementatie en realisatie), waarin toezicht en handhaving en de integrale samenwerking volgens de methodiek Natuurlijk Naleven concrete invulling krijgt.

Openbaarheid

Deze beslisnota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom